

Jonas Valhøj Kleffel Nielsen
Økonomi & Virksomhedsledelse

REGULERINGEN AF DIGER OG DENS BAGGRUND

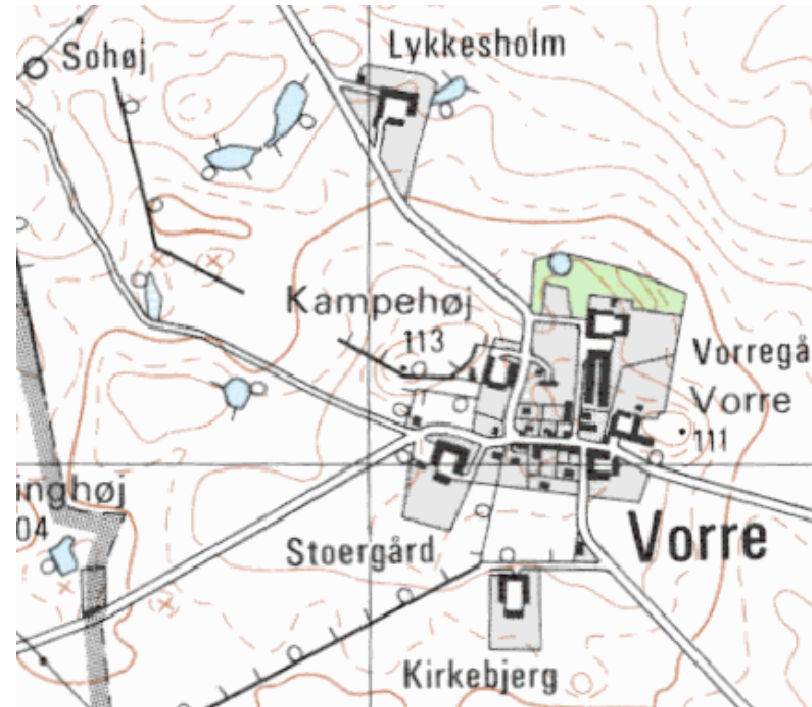
BESKYTTEDE DIGER

- Stendiger
- Andre diger, der ejes af offentlige myndigheder
- Andre diger, der ligger på eller afgrænser naturtyper, der er beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3, og
- Andre diger, der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992.

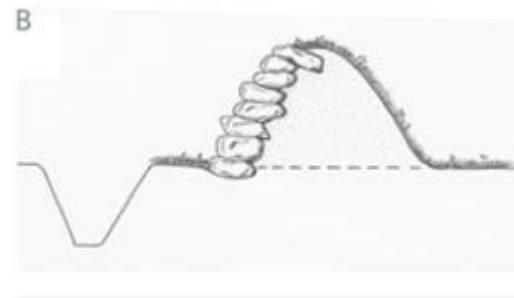
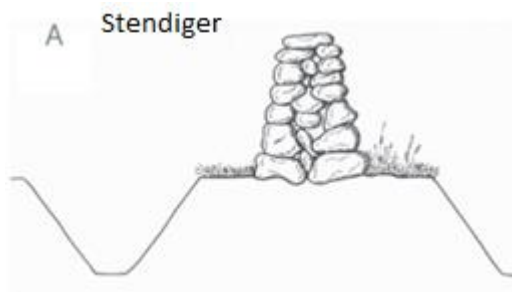
Se § 1 i bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende

DIGER ANGIVET PÅ 4CM KORT INDEN 1992

- Se <http://download.kortforsyningen.dk/content/dtk4-cm-kort-trykt-1977-1992>
- Digerne er markeret med en fed sort streg
- Selvstændig beskyttelse af diger af græs, jord, tørv mv.
(der sondres ikke mellem digetyper, så den "fede streg" kan også være et stendige, som er selvstændigt beskyttet)

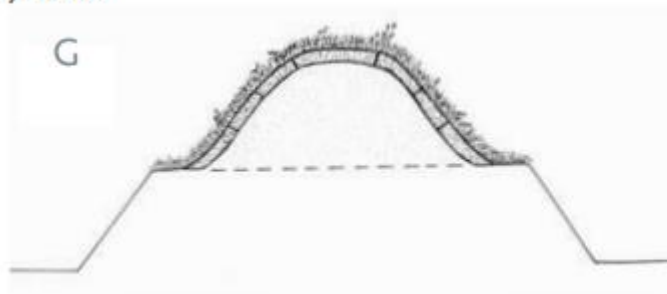
DIGETYPES

- Stendiger (selvstændigt beskyttet)
- Diger af græs og lyngtørv
- Jordvolde
- Tangdiger
- Diger med grøfter

Se kortværk for at konstatere om de er beskyttet

Jordvold

Tangdige

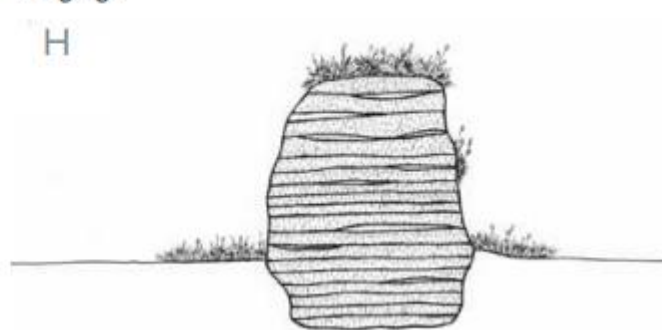
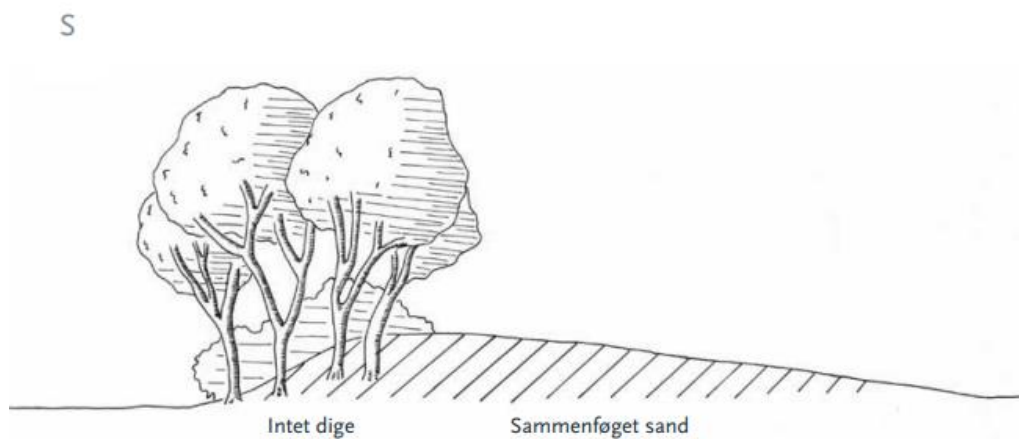
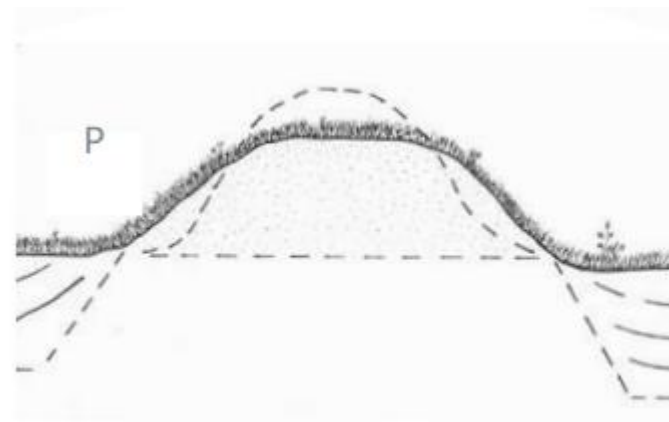
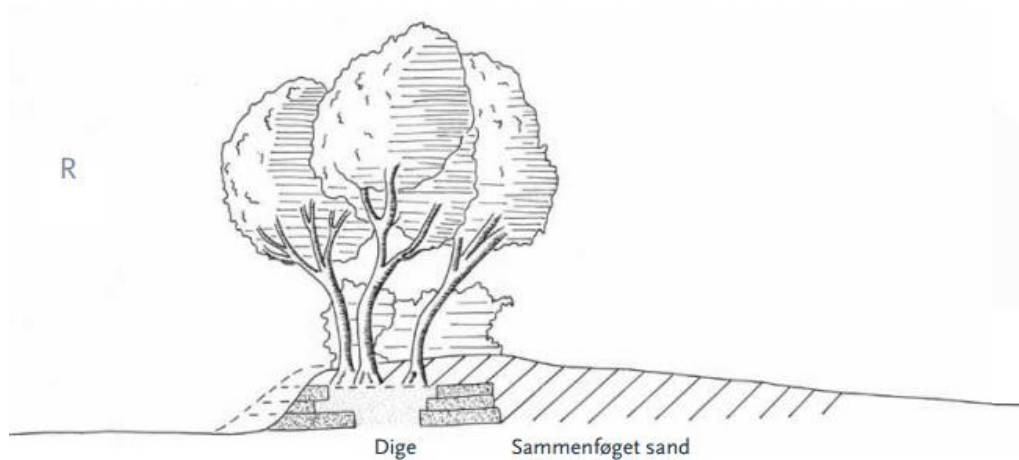

Foto: Det Regionale Faglige Kulturmiljøråd, Viborg

HVOR ER DIGET?

Kilde: Kulturstyrelsens Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger, 2009

PRAKSIS I DAG OM BESKYTTELSEN DISPENSATION

- Kulturhistorisk betydning
- Landskabeligt betydning
- Biologisk betydning

- Det er i princippet tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende. I praksis er der navnlig lagt stor vægt på digernes kulturhistoriske værdi som udtryk for ældre tiders ejendomsstruktur og udskiftningsmønster.

DISPENSATION

- Driftsmæssige eller andre økonomiske interesser i at diget fjernes er ikke tilstrækkeligt til at meddele dispensation
- *”Med formuleringen, at der kun ”i særlige tilfælde” kan dispenseres fra forbuddet mod tilstandsændringer, er det angivet, at der kun sjældent kan gøres egentlige undtagelser, i hvert fald for så vidt angår så væsentlige indgreb som nedlæggelse. Natur- og Miljøklagenævnets praksis for dispensation til nedlæggelse af diger, herunder i forbindelse med landbrugsdrift, er i overensstemmelse hermed yderst restriktiv”, jf. adskillige afgørelser fra NMKN se f.eks. [NMK-600-00064](#) og [artikel på Landbrugsinfo](#).*

HISTORIKKEN

1992 - OPRINDELIGE FORSLAG (NATURBESKYTTELSESLOVEN)

- Baggrunden for indførelsen af beskyttelsen i 1992 var, at diger var en "truet naturtype". I et område i Østdanmark var 70 % af digerne fra 1884 kort forsvundet i 1981.
- Af hensyn til enkel administration begrænsede man beskyttelsen til digerne, som fremgik af kortværk Danmark.
- *"Der vil dog kunne opstå problemer ved anvendelsen af kortværkene, idet en række diger kan være nedlagt, siden kortene blev udarbejdet".* Tvivl afgøres ved luftfotos.
- Beskyttelse kan afløses af beskyttelse baseret på registrering som for vandløb, så *"biologisk uinteressante diger udelades af beskyttelsen, uanset at de er optaget på de ovennævnte kortblade"*.
- Amtsråds forslag til registrerede diger skal i offentlig høring
Kilde: Forslag til lov om naturbeskyttelse L70 fremsat den 24/10-1991.

OPRINDELIGE FORSLAG FRA 1992 (...FORTSAT)

- Notits af 28/11-1991 fra SN's økologiske kontor:
*"I perioden indtil der er foretaget en konkret udpegning... ..kan det forventes, at der vil blive fulgt en **lempelig dispensationspraksis**... [ved] ...indgreb i mindre værdifulde sten- og jorddiger.*
- Betænkning fra Folketingets miljø- og planlægningsudvalg den 12/12-1991:
*"Amtsrådet kan i **ganske særlige tilfælde** dispensere..." "...indtil den konkrete udpegning har fundet sted, skal udvises **tilbageholdenhed** med dispensationer"*

1997 - NATURKLAGENÆVNET

- Miljø og Energiministeriet fandt det for dyrt at foretage konkret udpegning – hvorfor ministeriet fortsatte den midlertidige ordning.
- *”Ved Miljø- og Energiministerens beslutning om indtil videre at fortsætte den midlertidige ordning **bortfaldt grundlaget for den særligt tilbageholdende dispensationspraksis**. NKN har siden da i forbindelse med klager over tilladte eller ikke-tilladte digenedlæggelser m.v. selv foretaget en relativt indgående, konkret vurdering af, om der er tale om et beskyttelsesværdigt dige...”* Vurdering ud fra landskabelige hensyn, kulturhistorisk betydning og biologisk betydning.
- *”Vurderingen af, om der er grundlag for at give dispensation ... sker herefter på baggrund af de almindelige lovbemærkninger herom, bortset fra ... tilkendegivelsen om midlertidig, særlig tilbageholdenhed.”*

Se NKO nr. 122 fra juni 1997

2001 - NY BEKENDTGØRELSE

Ny bekendtgørelse med to-leddet model:

1. Generel beskyttelse af diger ved at ændre afgrænsningen (dvs. man medtog flere – tidligere kun de diger, der var vist med signatur for jordvold og stengærde på kortværk Danmark – nu også stendiger, diger som ejes af offentlige myndigheder og diger i beskyttede naturtyper)
2. Mulighed for at erstatte generel beskyttelse med en beskyttelse baseret på konkret udpegning inden for geografisk afgrænsede områder (en kommune ad gangen).

Kun dispensation i ”særlige tilfælde” (dvs. væsentlige samfundsmæssige interesser), jf. tilhørende vejledning.

For yderligere information om 2001 ændring se: Skov- og Naturstyrelsens Vejledning om beskyttede jorddiger fra maj 2001.

2001–2002 - NY MYNDIGHED

- I 2001 besluttede regeringen at flytte ansvaret for fortidsminder og sten- og jorddiger fra Miljø- og Energiministeriet til Kulturministeriet.
- Kulturarvsstyrelsen, som blev oprettet den 1. januar 2002, fik ansvaret for at forvalte reglerne (i dag benævnt Kulturstyrelsen).

2004 – MUSEUMSLOVEN

- Regulering fra naturbeskyttelsesloven flyttes over i museumsloven.
- *”Der er hovedsageligt tale om en rent teknisk overførsel, og der er således med lovforslaget ikke tilsigtet væsentlige indholdsmæssige ændringer i den eksisterende retstilstand på dette område.”*

Se bemærkninger til § 4 i [LSF 146 af 28/1-2004](#)

3015?

1000 ÅRS-PERSPEKTIVET

- Svarer den nuværende regulering egentligt til lovgivers intention?
- På bygningsområdet har man foretaget en udlugning i fredningerne og affredet en lang række bygninger, som reelt ikke var fredningsegnede, dvs. der er blevet stillet kvalitetskrav til de huse, som er fredet. Kan man forestille sig, at der også stilles kvalitetskrav til beskyttede diger?
- Skal alle diger, som er her i dag, også være her om 1000 år? (Diger i sogneskel kan være meget gamle – nogle fra 1100-tallet. De fleste af digerne i landskabet er fra tiden omkring udskiftningen de store landboreformer, 1781 til ca. 1805.)
- Er reguleringen en sikring af kulturhistoriske værdier eller en fastfrysning af en historisk ejendomsafgrænsning til skade for udviklingen?